

LAPSI PYÖRÄTUOLIN TAKANA

- vammaisen ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen oikeus osallistumiseen

Ira Tiilikainen
perheiden toiminnan suunnittelija
Malike-toiminta
11.12.2023

Esitystekstit (ilman kuvia) 11.12.2023 Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry:n Täyttä elämää –hankkeen kyselytulosten julkistamistilaisuudessa – ("Toivon, että lastani kuunneltaisiin enemmän" - Vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien kokemuksia lapsensa lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumisesta)

MALIKE

Matkalle, Liikkeelle, Keskelle elämää

Malikkeen tehtävänä on edistää vaikeasti vammaisten ihmisten mahdollisuuksia osallistua ja saada kokemuksia erilaisista asioista toimintavälineitä hyödyntäen.

Jokaisella lapsella on oikeus yhdenvertaiseen osallistumiseen

Lapsen yhdenvertainen osallistuminen perustuu kansainvälisiin sopimuksiin sekä eri toimialoja ohjaaviin lakeihin ja suunnitelmiin, niiden toteutuminen edellyttää toimia meiltä kaikilta.

- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (SopS 59--60/1991)
- YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (27/2016)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022
- Perusopetuslaki (628/1998)
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Osallistuminen

- Osallistuminen tarkoittaa mukanaoloa muiden määrittelemässä tilanteessa.
- Uuden kokeminen antaa asioille merkityksiä. Käsitys asioista ja omasta itsestä, omista voimavaroista voi syntyä vain osallistumisen ja kokemusten kautta.
- Lähi-ihmisiltä ja työntekijöiltä vaaditaan joskus itsensä likoon laittamista sekä halua luoda tilanteita kokemusten hankkimiseen.

Toimijuus vaatii kokemuksia

- Toimijuuden toteutumisen edistämiseksi tiedon ja kokemusten saaminen on merkittävää.
- Ihminen on toimija, kun hän tekee tekoja itsenäisesti tai mahdollisimman omatoimisesti, tietää useista toimintavaihtoehdoista ja niiden seurauksista sekä päättää itse toimintaan ryhtymisestä.

Toimijuus on osallisuuden edellytys

- Osallisuuden toteutumisesta voidaan puhua silloin, kun ihminen siirtyy kohderyhmässä olijasta tekoja tekeväksi toimijaksi.
- Teoreettisesti on mahdollista, että ihminen kokee itsensä osalliseksi vähällä osallistumisella, kun taas joku, joka osallistuu ahkerasti, ei koe itseään yhtä osalliseksi (Leemann ym. 2015).

Toimintaväline

- Termiä toimintaväline ei ole virallisesti määritelty, mutta käytämme sitä apuväline-käsitteen rinnalla.
- Välineen tulee tukea mahdollisimman paljon käyttäjän omaa osallistumista.
- Parhaimmillaan toimintaväline lisää osallistumisen mahdollisuuksia ja tukee yhdessä tekemistä. Se on keino vammaisten ihmisten osallisuuden ja toimijuuden tukemiseen.